

ORTAOKUL SOSYAL BİLGİLER DERS KİTAPLARININ GÜNCEL OLAYLAR BAĞLAMINDA ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİNE GÖRE DEĞERLENDİRİLMESİ*

Yrd. Doç. Dr. Hakan AKDAĞ

Gaziantep Üniversitesi, , hakanakdag@gantep.edu.tr

Rıza OĞUZ

Adıyaman Üniversitesi, riza_oguz@hotmail.com

Osman TATAR

Adıyaman Üniversitesi, , tatarosmn@hotmail.com

Yakup SUBAŞI

Adıyaman Üniversitesi, ysubasi21@windowslive.com

ÖZET

Erden (1996), Sosyal Bilgileri, ilköğretim okullarında iyi ve sorumlu vatandaş yetiştirmek amacıyla, öğrencilere toplumsal yaşamla ilgili temel bilgi, beceri, tutum ve değerlerin kazandırıldığı bir çalışma alanı olarak tanımlamıştır. Sosyal Bilgiler dersi, ilköğretim ve ortaokul basamağında yer alan, konularını gerçek yaşamdan alan, bu yönüyle yaşamla iç içe olan derslerden biridir. Sosyal Bilgiler dersinde öğrenciler, gerçek yaşam sorunlarıyla karşı karşıya getirilerek problem çözme, eleştirel düşünme, yaratıcı düşünme, bulduğu çözüm önerilerini paylaşma, işbirliği yapma, tartışmalara etkin katılma vb. beceriler kazandırılmaktadır. Sosyal Bilgiler dersinde öğrencilerin gerçek yaşam sorunlarıyla karşı karşıya getirilmesi sürecinde değişik toplumsal kaynaklardan yararlanılmaktadır. Bu kaynaklardan biri olan güncel olaylar, gerek öğrencilerin düşünme becerilerini geliştirmede gerekse geçmişi ve geleceği anlamlandırmada önemli görülmektedir. Bu anlamda ele alınan bu çalışma, ders kitaplarında güncel olayların yeterli olup olmadığı öğretmen bakışıyla değerlendirilmeye çalışılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Eğitim, Sosyal Bilgiler, Güncel Olaylar, Öğretmen Görüşleri.

* Söz konusu çalışma 26-28 Nisan 2013 tarihleri arasında Aksaray'da düzenlenen Uluslar arası Sosyal Bilgiler Eğitimi Sempozyumu (USBES II)'nda bildiri olarak sunulmuştur.

THE EVALUATION OF SECONDARY SCHOOL SOCIAL STUDIES COURSEBOOKS IN THE CONTEXT OF CURRENT EVENTS ACCORDING TO TEACHERS' VIEWS*

ABSTRACT

Erden (1996), defines social studies as studying area that essential knowledge, ability, attitude and values are made the students gain in order to bring up responsible citizens in primary schools. Social studies Social studies lesson is one of the lessons that is taught in primary and secondary levels. It takes its subjects from real life and in this respect it becomes intertwined with life. In social studies lesson, the students are made experience real life problems and cause them to gain the abilities of problem solving, critical and creative thinking, sharing problem solving suggestions, cooperating and participating to the discussions actively. In social studies lesson, it is made use of different social sources in the process of making students experience real life problems. The concept of current events is one of these sources and it is important in both developing the thinking abilities of students and interpreting the past and future. In this study that is carried out in the sense of current events, it is tried to evaluate with the teacher view whether the current events are enough in textbooks or not.

Key Words: Education, Social Studies, Current Events, Teacher Views.

1.GİRİŞ

İlköğretim, öğrencilerin ilgi ve yeteneklerini dikkate alarak onları yaşama ve üst öğrenime hazırlaması açısından ulusal eğitim sistemi içerisinde önemli bir yere sahiptir (Gültekin, 1999, 2). İlköğretimde, bireylere yaşamları boyunca gerekli olacak olan bilgi, beceri, tutum ve değerler kazandırılarak bireyin yaşadığı toplumun bir üyesi olduğunu öğrenmesi sağlanır. İlköğretimde

* This study was presented at 2nd International Social Studies Teaching Symposium in Aksaray on April 26-28th, 2013.

kazandırılan bu temel bilgi, beceri, tutum ve değerlerin büyük bir bölümü ise bu eğitim basamağında önemli bir yeri olan Sosyal Bilgiler dersi aracılığıyla kazandırılmaktadır.

İnsanoğlunun bilgiyi elde etme uğraşı, bulunduğu çağda karşılaştığı problemlerin boyutu ve onları çözme girişimlerine göre şekillenmiştir. Yücel (2003)'e göre "insanın yaşadığı tüm zaman dilimlerinde bilgi sürekli ön planda yer almıştır. Ancak insanın elde etmiş olduğu bilgi hiçbir zaman çağımızdaki kadar hayati öneme sahip olmamıştır." Dinamik ve kendini yenileyen süreçte üretilen her yeni bilgi bir diğer bilginin doğmasını sağlamış, ulaşma yollarının ve kullanma şekillerinin de öğrenilme gereksinimini ortaya çıkarmıştır.

Sosyal bilgiler dersi; bireyin ve içinde yaşadığı fiziksel ve üyesi olduğu toplumsal çevreyle olan ilişkisini, bilgi, beceri, değer ve tutum boyutlarıyla geçmiş, şimdi ve gelecek bağlamında, bir zaman ekseninde irdeler. Üretilen bilgilerin, kazanılan becerilerin, değerlerin ve tutumların geçmişte nasıl olduğunun, hangi tür değişimlerle bugüne ulaştığının ve gelecekte nasıl olabileceğinin kestirilmesi esas alınır. Öğrenciler geçmişteki hayat şekillerinin bugüne yansımalarını öğrenirler. Geçmiş anlamının ve gelecek hakkında kestirimlerde bulunmanın en iyi yolu güncel konuları oluşturan şimdiki zamanı anlamakla mümkündür. Şimdiki zaman eğitim ortamına sosyal bilgiler dersiyle taşınabilir. Arın ve Deveci (2008)'ye göre "sosyal bilgiler eğitiminde etkili vatandaş yetiştirme gibi temel amaçlara ulaşılabilmesi öğrencilerin dün, bugün ve geleceği anlamalarına yardımcı olmasını sağlayan güncel olayların kullanımını gündeme getirmektedir." Güncel olaylar çocukların dünyayı algılayarak onların yaşamlarını etkiler ve daha iyi bir yaşam sürmelerine olanak sağlar (Smith, 2003).

Güncel olaylarla desteklenen sosyal bilgiler dersinde, öğrenciler, mevcut durumları geçmiş izleriyle kıyaslayan, geleceğe yönelik şekillerini kestirebilen, eleştiren, nasıl ve hangi sebeple bu değişime ulaştığını bilen, olaylara farklı bakış açıları sunabilen, paylaşımcı, sorumluluk duygusu gelişmiş bireyler olabilirler. Güncel olaylar vasıtasıyla öğrenciler gazete okuma, televizyon ya da radyoda haber izleme, internet gibi araçlardan haber takibi yapma gibi beceriler kazanabilir ve bu becerileri alışkanlık haline getirebilirler. Yine öğrenciler güncel olaylar

vasıtasıyla sosyal bilgiler ders konularını sosyal yaşamın yansıması olarak görebilirler. Güncel olayları insanlara duyuran kaynaklar çeşitli yazılı ve görsel kitle iletişim araçlarıdır. Bunlar arasında gazeteler, dergiler, televizyon ve internet en başta gelenlerdir. Radyo da önemli bir kitle iletişim aracıdır. Ancak televizyon ve internet kullanımının yaygınlaşması radyoyu geri plana itmiş gözükmemektedir. Görsel olmaması bir dezavantaj olarak görülebilir.

Sosyal bilgiler dersi geçmişle ve günümüzle ilgilenerken çocukların günümüz toplumunun sorunlarından haberdar olmalarını sağladığından kullanımı büyük önem taşımaktadır (Arın ve Deveci, 2008.) Bu bağlamda güncel olayların ders kitabı dışında, sosyal bilgiler dersinde gündemi aktaran önemli bir araç-gereç görevi gördüğü düşünülürse, öğretim sürecinin böylesi güçlü bir kaynakla zenginleştirilmesi gerekmektedir.

1. 1. Sosyal Bilgiler Eğitiminde Güncel Olayların Yeri ve Önemi

Sosyal bilgiler dersi, okulu ve dersleri günlük hayattan koparmamak için bazı güncel olayları derslere taşımak eğitim ve öğretimde faydalı sonuçlar elde edilmesini sağlayabilir. Güncel konularla en fazla iç içe olan derslerden biri sosyal bilgiler dersidir. Çocukların güncel olaylardan haberdar olmanın gerekliliğini anlaması, sosyal bilgiler dersinin amaçları doğrultusunda bilinçli bir vatandaş olarak yetiştirilmeleri için önemlidir.

Güncel olaylar, sosyal bilgiler öğretimi kapsamında yeni bilgiler kazanmaya ve bu bilgileri yeni durumlara uygulama becerisi edinmeye katkı sağlar (Paykoç, 1987). Güncel olaylar bireyi ve ait olduğu toplumu ilgilendiren, birey ve toplumların karar verme ve düşünce sistemlerini etkileyen, gündemi oluşturan insan ya da doğa kaynaklı oluyor olanın bilgisidir. Güncel olaylar mevcut gündemin kendisidir, dünyanın herhangi bir yeri yine dünya üzerindeki herhangi bir toplum ve düzenleri ile ilgili olabilmektedir.

Güncel olayların öğretim amaçları sosyal bilgilerin etkin demokratik vatandaş yetiştirme amacıyla ortak noktada kesişmektedir. Güncel olayların kullanıldığı öğretim uygulamaları,

öğrencilere dünyada ve kendi ülkelerinde meydana gelen fiziksel ya da toplumsal yönden hızlı değişimleri, gelişmeleri takip etmeleri, bilgi sahibi olmaları hususunda farkındalık ve duyarlılık kazandırmaktır.

Öğrenciler, yazılı ve görsel basın tarafından güncel konuların ve haberlerin etkisi altındadır. Öğrencilerin zihinlerinin güncel meselelerle meşgul olduğu zamanlarda ve dönem başında planlanmış dersin pek verimli olmadığı durumlarda, öğretmen “güncellik ilkesinden” hareket etmeli, fırsatları değerlendirmelidir. Öğrenci, sosyal bilgiler dersi sayesinde, insanlığın bir parçası olduğu bilincini taşıyarak, ülkesini ve dünyayı ilgilendiren konulara duyarlılık gösterir” (MEB (4-5) Sosyal Bilgiler Programı, 2005: 7-9).

Güncel olaylar öğrencilerin okul içi ve dışı yaşam, geçmiş ve gelecek arasında bağ kurmasını sağlayan önemli bir köprü görevi görür ve öğrenme yaşantısının doğallaşmasını ve zenginleşmesine katkı sağlar (Deveci, 2007). Bu sebeple sosyal bilgiler ders kitapları hazırlanırken gazete, dergi, internet, televizyon gibi yazılı ve görsel basın yayın organlarından birinci elden kaynak olarak faydalanılması, öğretimde birçok fayda sağlayacaktır.

2. PROBLEM

2.1. Problem Cümlesi

Ortaokul Sosyal Bilgiler Ders Kitaplarının güncel olaylar bağlamında öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi nasıldır.

2.2. Alt Problemler

1. Güncel olayları ne kadar ve nasıl takip ediyorsunuz?
2. Sosyal bilgiler dersi etkinliklerini güncel olaylarla ilişkilendirebiliyor musunuz?
3. Ders öncesi hazırlık yaparken işleyeceğiniz konular için güncel olayları da göz önünde bulunduruyor musunuz?
4. Güncel olayları dersinizle ilişkilendirdiğinizde hangi süreçte daha çok kullanıyorsunuz?
5. 5,6 ve7. Sınıf sosyal bilgiler ders kitaplarında güncel olayların verililişini yeterli buluyor musunuz?

6. 5,6 ve 7. Sınıf sosyal bilgiler ders kitaplarında güncel olayların gazete vb. kaynaklar çerçevesinde yer almasını nasıl değerlendiriyorsunuz?
7. Sosyal bilgiler dersi için güncel olayların etkinliklerde kullanılmasının ne gibi yararları olur?
8. 5,6 ve 7. Sınıf Sosyal Bilgiler ders kitabında yer alması gerektiğini düşündüğünüz güncel olaylar neler olabilir?
9. Son olarak belirtmek istediğiniz öneriler nelerdir?

2.3. Araştırmanın Amacı

Bu çalışma, 5, 6 ve 7. sınıf Sosyal Bilgiler ders kitaplarının içeriğinde güncel olaylar bağlamında konuların ya da etkinliklerin öğretme-öğrenme sürecindeki etkisinin öğretmen görüşleri alınarak belirlenmeye çalışılmıştır.

2.4. Sınırlılıklar

Ortaokul Sosyal Bilgiler Ders Kitaplarının güncel olaylar bağlamında öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesine başvurarak tespit etmeyi amaçlayan araştırmanın sınırlılıkları aşağıda belirtilmiştir:

- Araştırma Ortaokul Sosyal Bilgiler Ders Kitaplarının güncel olaylar bağlamında öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesiyle sınırlıdır.
- Araştırma zaman bakımından 2013 Şubat ve nisan aylarıyla sınırlıdır.
- Adıyaman ili merkez ilçelerinden (Kahta) seçilen ilköğretim ve ortaokul okullarıyla sınırlıdır.
- İlköğretim ikinci kademe 5, 6 ve 7. sınıf sosyal bilgiler öğretmenlerinin görüşleri ile sınırlıdır.

2.5. Tanımlar

Sosyal Bilimler: İnsan tarafından üretilen gerçekle kanıtlamaya dayalı bağ kurma süreci ve bu sürecin sonunda elde edilen dirik bilgilerdir (Sönmez, 1998, 2).

Sosyal Bilgiler: Hemen her bakımdan değişen ülke ve dünya koşullarında bilgiye dayalı karar alıp problem çözebilen etkin vatandaşlar yetiştirmek amacıyla sosyal ve beşeri bilimlerden aldığı bilgi ve yöntemleri kaynaştırarak kullanan bir öğretim programıdır (Öztürk, 2006, 24)

Sosyal Bilgiler Öğretim Programı: 2005–2006 eğitim-öğretim yılından itibaren MEB'e bağlı tüm ilköğretim okullarında uygulanan programdır.

Güncel Olaylar: Bireyin yakın çevresinde gelişen, birey ve toplum için önemli ve yeni olaylardır (Erden, tarihsiz).

3. YÖNTEM

Çalışma nitel araştırma yöntemlerinden bir durum çalışması deseni şeklindedir. Durum çalışması, araştırılan olguyu kendi yaşam çerçevesi içinde inceleyen, olgu ve içinde bulunduğu ortam arasındaki sınırların kesin hatlarla belirgin olmadığı ve birden fazla kanıt veya veri kaynağının mevcut olduğu durumlarda kullanılan bir araştırma desendir (Yin, 1984: Akt: Akdağ, 2008; Yıldırım ve Şimşek, 2006). Araştırma desenini oluşturan durum çalışmasında da geniş örneklemeler kullanılarak sınırlı sayıdaki değişkeni katı kurallar doğrultusunda ele almak yerine, bir olay ya da durum üzerinde boylamsal ve derinlemesine inceleme yapılmaktadır (Flyvbjerg, 2006:Akt: Akdağ, 2008).

Araştırmanın verilerini elde etmek için yarı yapılandırılmış görüşme formları kullanılmıştır. Bu yöntemde, önceden yapılan ve ne tür soruların ne şekilde sorulup, hangi verilerin toplanacağını en ayrıntılı biçimde saptayan, görüşme planının aynen uygulandığı bir görüşmedir (Karasar, 2005).

Öğretmenlerin görüşlerini belirlemek amacıyla hazırlanan görüşme formunun hazırlığında öncelikle gerekli literatür taraması yapılmış ve 26 öğretmenden güncel olaylar konusu ile ilgili bir kompozisyon yazmaları istenmiştir. Söz konusu kompozisyonlar incelenerek belirli sorular hazırlanmış ve uzman görüşleri neticesinde ölçme aracının son şekli verilerek uygulanmıştır. Ölçme aracından elde edilen veriler içerik analizine tabi tutularak belirlenen temalar neticesinde araştırma bulgularına ulaşılmıştır. Araştırmalarda içerik analizi kuramsal anlamda belirgin olmayan temalar ve eğer varsa alt temaların oluşturularak analiz edilmesinde kullanılmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2006).

Araştırmanın uygulandığı Adıyaman ili ve ilçesi (Kahta) resmi ortaokullarda görevli 54 sosyal bilgiler öğretmeninin cinsiyet, görev yapılan okulun yerleşim yerlerine, görev sürelerine, lisans mezuniyetlerine göre dağılımı aşağıdaki tablolarda sunulmuştur.

Tablo 1: Çalışma Gurubuna Ait Bilgiler

		n	%
GÖREV SÜRELERİ	1 – 5 YIL	9	16.6
	6 – 10 YIL	17	31.4
	11 – 15 YIL	21	38.8
	16 – 20 YIL	3	5.5
	20 + YIL	4	7.7
	TOPLAM	54	100
CİNSİYET	KADIN	16	29.6
	ERKEK	38	70.4
	TOPLAM	54	100
LİSANS MEZUNİYET	SOSYAL BİLGİLER	34	62.9
	TARİH	10	18.5
	COĞRAFYA	4	7.4
	DİĞER	6	11.2
	TOPLAM	54	100
OKULUN BULUNDUĞU YER	İL	30	55.6
	İLÇE	24	44.4
	KASABA	-	-
	KÖY	-	-
	TOPLAM	54	100

Tablo 1'e bakıldığında araştırmaya katılan öğretmenlere ait kişisel bilgilerde 1-5 yıl görev yapan öğretmen sayısı 9 (16.6), 6-10 yıl görev yapanların sayısı 17(31.4), 11-15 yıl görev yapanların sayısı 21 (38.8), 16-20 yıl görev yapanların sayısı 3 (5.5) ve 20 yıldan fazla görev yapanların sayısı ise 4 (7.7) olarak görülmektedir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin 16'sı (29.6) kadın, 38'i (70.4) erkektir. Öğretmenlerin lisans mezuniyetlerine baktığımızda sosyal bilgiler mezunu 34 (62.9), tarih mezunu 10 (18.5), coğrafya mezunu 4 (7.4) ve diğer alanlardan mezun olan 6 (11.2) öğretmen araştırmaya katılmıştır. Söz konusu öğretmenlerin 30'u (55.6) Adıyaman il merkezinde

görev yaparken, 24'ü (44.4) ilçede görev yapmaktadır. Araştırma kapsamında kasaba ve köyde görev yapan öğretmen bulunmamaktadır.

4. BULGULAR

Bu bölümde araştırmanın amaçlarına uygun olarak, Adıyaman ili ve merkez ilçe (Kahta) görev yapan ilköğretim ve ortaokul 5, 6 ve 7. sınıf Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin sosyal bilgiler eğitiminde, güncel olaylara yer verip vermedikleri, güncel olayların ele alınışında benimsedikleri temel yaklaşımlar ile kullandıkları teknik, yöntem ve etkinlikleri, yararlandıkları kaynakları ayrıca bu süreçte karşılaştıkları sorunları ve bu sorunlara yönelik önerdikleri olası çözüm önerileri belirlenmiştir.

Araştırmanın alt problemlerine göre sırası ile belirlenen bulgular ve yorumları şu şekildedir;

4.1. 1. Alt Probleme Yönelik Bulgular ve Yorumları: “Güncel olayları ne kadar ve nasıl takip ediyorsunuz?”

Tablo 2. Öğretmenlerin Güncel Olayları Takip Etmelerine İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı

TEMA	f	&
HER ZAMAN	46	85.2
BAZEN	8	14.8
TAKİP ETMİYORUM	-	-
TOPLAM	54	100

Tablo 4.1'e bakıldığında öğretmenlerin büyük bir çoğunluğu güncel olayları takip ettiği görülmektedir. İlgi çekici ve güzel olan taraf ise çalışmaya katılan bütün öğretmenlerin güncel olayları takip ettikleri görülmektedir.

Ö.İ.: *Gündemi ve eğitimle ilgili gelişmeleri sürekli takip etmekteyim.*

Ö.İ.: *Detaylı bir şekilde olmasa da takip etmeye çalışıyorum.*

Tablo 3. Güncel Olayların Hangi Kaynaktan Takip Edildiğine İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı

TEMA	f	&
GÖRSEL VE İŞİTSEL KAYNAKLARDAN TAKİP EDİYORUM	54	100
TAKİP ETMİYORUM	-	-
TOPLAM	54	100

Tablo 3'e bakıldığında öğretmenlerin güncel olayları gazete, tv, internet gibi görsel ve işitsel kaynaklardan takip ettikleri görülmektedir.

Ö.İ.: *İnternet ortamında, üniversitedeki akademik camia tartışmalarında ve TV'den takip etmekteyim.*

4.2. 2. Alt Probleme Yönelik Bulgular ve Yorumları: *“Sosyal bilgiler dersi etkinliklerini güncel olaylarla ilişkilendirebiliyor musunuz?”*

Tablo 4. Sosyal Bilgiler Dersi Etkinliklerini Güncel Olaylarla İlişkilendirebilmesinin Frekans ve Yüzde Dağılımı

TEMA	f	&
İLİŞKİLENDİRİYORUM	38	70.4
BAZEN	15	27.8
İLİŞKİLENDİRMİYORUM	1	1.8
TOPLAM	54	100

Tablo 4'e baktığımız zaman araştırmaya katılan öğretmenlerimizden büyük bir çoğunluğu sosyal bilgiler derslerinde konuları güncel olaylarla ilişkilendirebildiklerini ifade etmişlerdir. Diğer taraftan ise sadece bir öğretmen “ilişkilendirmiyorum” şeklinde görüş bildirmiştir.

Ö.İ.: Evet konuların anlatımında uygun olanları ilişkilendiriyorum.

Ö.İ.: Bazı konularda ilişkilendiriyorum ama yeterli değil.

4.3. 3. Alt Probleme Yönelik Bulgular ve Yorumları: “*Ders öncesi hazırlık yaparken işleyeceğiniz konular için güncel olayları da göz önünde bulunduruyor musunuz?*”

Tablo 5. Ders Öncesi Hazırlık Yaparken İşlenecek Konular İçin Güncel Olayların Göz Önünde Bulundurulmasının Frekans ve Yüzde Dağılımı

TEMA	f	&
EVET	48	88.8
HAYIR	6	11.2
TOPLAM	54	100

Tablo 5’e bakıldığında öğretmenlerin %88.8’i evet, %11.2’si ise hayır cevabını vermişlerdir. Bu durum sosyal bilgiler öğretmenlerinin derse girmeden önce hazırladıklarını gösterdiği gibi konuların işlenişinde güncel olayları da göz önünde bulundurduklarını gösterdiği belirtilebilir.

Ö.İ.: Evet, mutlaka derste olmazsa olmazım bu zaten...

Ö.İ.: Hayır...

4.4. 4. Alt Probleme Yönelik Bulgular ve Yorumları: “*Güncel olayları dersinizle ilişkilendirdiğinizde hangi süreçte daha çok kullanıyorsunuz?*”

Tablo 6. Güncel Olayları Dersle İlişkilendirme Esnasında Hangi Süreçte Kullanıldığına Dair Frekans ve Yüzde Dağılımı

TEMA	f	&
SÜREÇ BOYUTU	36	66.8
GİRİŞ KISMINDA	8	14.8
DEĞERLENDİRME BÖLÜMÜ	4	7.4
GİRİŞ VE SÜREÇ	2	3.7
SÜREÇ VE DEĞERLENDİRME	2	3.7
GİRİŞ VE DEĞERLENDİRME	1	1.8
KULLANMIYORUM	1	1.8
TOPLAM	54	100

Tablo 6'ya bakıldığında öğretmenlerin güncel olayları daha çok süreç boyutunda kullandıkları görülmektedir. Azda olsa bir kısım öğretmenimiz giriş kısmında kullandıklarını dile getirmişlerdir.

Ö.İ.: Girişte dikkat çekmede (35. Anket).

Ö.İ.: Örnek vermede ve dersin hayatla bağlantısını kurmada kullanırım (2.Anket).

Ö.İ.: Analiz değerlendirme(16.Anket).

4.5. 5. Alt Probleme Yönelik Bulgular ve Yorumları: “5,6 ve7. Sınıf sosyal bilgiler ders kitaplarında güncel olayların verilmesini yeterli buluyor musunuz?”

Tablo 7. 5,6 ve7. Sınıf Sosyal Bilgiler Ders Kitaplarında Güncel Olayların Verilişinin Yeterli Olup Olmadığına İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı

TEMA	f	&
YETERSİZ	40	74.2
YETERLİ	14	25.8
TOPLAM	54	100

Tablo 7'ye bakıldığında araştırmaya katılan öğretmenlerin, Sosyal Bilgiler Ders kitaplarında güncel olayların yetersiz olduğunu ifade etmişlerdir.

Ö.İ.: Güncel olayları yeterli buluyorum. Ancak bu güncelliğin içeriğinin daha da zenginleştirilmesi gerektiğini düşünüyorum.

Ö.İ.: Ülkemizde sürekli ve hızlı bir değişim söz konusu. Ders kitapları da bu anlamda yetersiz kalıyor. Özellikle 7. Sınıf ders kitabı ihtiyaca cevap vermeyecek kadar yetersiz.

4.6. 6. Alt Probleme Yönelik Bulgular ve Yorumları: “5,6 ve 7. Sınıf sosyal bilgiler ders kitaplarında güncel olayların gazete vb. kaynaklar çerçevesinde yer almasını nasıl değerlendiriyorsunuz?”

Tablo 8. 5, 6 ve 7. Sınıf Sosyal Bilgiler Ders Kitaplarında Güncel Olayların Gazete vb. Kaynaklar Çerçevesinde Yer Almasının Frekans ve Yüzde Dağılımı

TEMA	f	&
------	---	---

OLUMLU VE YETERLİ	32	60.4
OLUMLU AMA YETERSİZ	21	39.6
TOPLAM	53	100

Tablo 8'e bakıldığında öğretmenlerin, güncel olayların ders kitaplarında görsel ve işitsel kaynaklarda verilmesini % 60.4 ile olumlu ve yeterli bulduklarını, % 39.6'sı ise olumlu ama yetersiz olduğunu ifade etmişlerdir.

Ö.İ.: Çok iyi ve anlamlı buluyorum. Gündelik yaşantının bir parçasıyla, gündelik yaşantı doğrultusunda çıkan haberlerin kitapta yer alması gayet iyi.

Ö.İ.: Doğru olarak değerlendiriyorum. Ancak gazete vb. kaynaklarla verilirken biraz daha titiz davranılabilir. Özellikle olayların güncellenmesi ve kitaplarda yer alması şeklinde düzenlenebilir.

4.7. 7. Alt Probleme Yönelik Bulgular ve Yorumları: *“Sosyal bilgiler dersi için güncel olayların etkinliklerde kullanılmasının ne gibi yararları olur?”*

Tablo 9. Sosyal Bilgiler Dersi İçin Güncel Olayların Etkinliklerde Kullanılmasının Yararlı Olup Olmamasına Yönelik Frekans ve Yüzde Dağılımı

TEMA	f	&
ÖĞREMEDE KALICILIĞI SAĞLAR	42	77.8
YARARLI BULUYORUM	7	13
HAZIR BULUNUŞLUK DÜZEYİ ARTAR	5	9.2
TOPLAM	54	100

Tablo 9'a bakıldığı zaman öğretmenlerimiz, % 77.8 ile güncel olayların etkinliklerde kullanılmasının yararları olarak; öğrenmede kalıcılığı sağladığını ifade etmişlerdir. Daha çok bunun üzerinde durdukları görülmüştür.

Ö.İ.: Öğrencinin derse olan ilgisi artar, dersin amacını kavrar. Ders monotonluktan uzaklaşır.

4.8. 8. Alt Probleme Yönelik Bulgular ve Yorumları: “5,6 ve 7. Sınıf Sosyal Bilgiler ders kitabında yer alması gerektiğini düşündüğünüz güncel olaylar neler olabilir?”

Tablo 10. 5, 6 ve 7. Sınıf Sosyal Bilgiler Ders Kitabında Yer Alması Gerektiği Düşünülen Güncel Olaylar Hakkında Frekans ve Yüzde Dağılımı

TEMA	f	&
ÜLKE SORUNLARI	18	36.8
DÜNYADAKİ GELİŞMELER	13	26.6
İNSAN HAKLARI VE DEMOKRASİ	12	24.4
EKONOMİK VE TEKNOLOJİK GELİŞMELER	6	12.2
TOPLAM	49	100

Tablo 10'a bakıldığı zaman ifade edilen görüşlerin frekansları hemen hemen aynı oldukları görülmektedir. En çok ülke sorunlarının ele alınması daha sonra dünyadaki gelişmelerin ele alınmasını istemişlerdir. İnsan hakları ve demokrasi konuları üzerinde de durmuşlardır.

Ö.İ.: Hak ve sorumluluklar, hoşgörü, ekonomi, ülke sorunları, çevre sorunları, bilimsel çalışmalar.

4.9. 9. Alt Probleme Yönelik Bulgular ve Yorumları: “Son olarak belirtmek istediğiniz öneriler nelerdir?”

Tablo 11. Son Olarak Belirtilmek İstenilen Öneriler Hakkında Frekans ve Yüzde Dağılımı

TEMA	f	&
MÜFREDATTA İYİLEŞTİRME	20	52.6
KİTAPLARIN HER YIL GÜNCELLENMESİ	10	26.4
DERS SAATİNİN ARTTIRILMASI	8	21

TOPLAM	38	100
--------	----	-----

Tablo 11'e baktığımız zaman araştırmaya katılan öğretmenlerin yarısından fazlası müfredatta iyileştirme istedikleri görülmektedir. Ayrıca ders saatlerinin arttırılması ve kitapların her yıl güncellenmesini istedikleri görülmekte.

Ö.İ.: Kitaplar güncellenirken eski bilgiler kontrol edilmeli. Ünite değerlendirme sorularında müfredatın dışında soru olması bizi zor duruma düşürüyor, tekrar yeni bilgiler vermek zorunda kalıyorum.

Ö.İ.: Ders kitapları ve etkinlik sayfaları konu işleme sürecine paralel olduğu gibi, buna süre yetmiyor. Sosyal bilgiler ders saatinin üçten dört saate çıkarılması gerekir.

Araştırma bulgularına bakıldığında, öğretmenlerin günlük gazete alınıp, dergilere abone olunması, öğrenci ilgi alanları üzerinde durulması, ders süresinin arttırılması, sosyal bilgiler programının iyileştirilmesi, sınıf mevcutlarının azaltılması gibi genel öneriler getirdikleri görülmektedir.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde araştırma bulguları neticesinde elde edilen sonuçlar ve bu sonuçlara yönelik önerilere yer verilmiştir.

5.1. SONUÇ

Araştırma kapsamında;

1. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin büyük bir çoğunluğu güncel olayları takip ettiği,
2. Öğretmenlerin güncel olayları gazete, tv, internet gibi görsel ve işitsel kaynaklardan takip ettikleri,
3. Öğretmenlerin büyük bir çoğunluğunun sosyal bilgiler dersi konularını güncel olaylarla ilişkilendirebildikleri,
4. Sosyal bilgiler dersinde güncel olayların daha çok süreç boyutunda kullanıldığı,

5. Öğretmenlerin, Sosyal Bilgiler Ders kitaplarında güncel olayların yetersiz olduğu konusunda görüş bildirdikleri,
6. Öğretmenlerin, güncel olayların ders kitaplarında görsel ve işitsel kaynaklarla verilmesinin % 60.4 ile olumlu ve yeterli bulduklarını, % 39.6'sı ise olumlu ama yetersiz olduğu konusunda görüş bildirdikleri,
7. Öğretmenlerin, % 77.8'in güncel olayların etkinliklerde kullanılmasının etkili olacağı konusunda görüş bildirdikleri,
8. Öğretmenlerin güncel olaylar konularında, ülke sorunları, dünyadaki gelişmeler ve insan hakları ve demokrasi konuları üzerinde durdukları,
9. Öğretmenler, müfredatta iyileştirme, ders saatlerinin artırılması ve kitapların her yıl güncellenmesi konusunda öneriler sundukları elde edilen sonuçlar arasındadır.

5. 2. ÖNERİLER

1. Sadece sosyal bilgiler öğretmenlerine değil tüm branş öğretmenlerinin güncel olayları her türlü yazılı ve görsel kaynaklardan takip etmeleri konusunda imkanlar sağlanmalıdır.
2. Ders kitapları güncel olaylar açısından biraz daha zenginleştirilmelidir.(Etkinlikler artırılabilir)
3. Öğretmenlere, güncel olaylar konusunda sene başı veya onunda tanıtımlar yapılabilir.
4. Öğretmenlerin önerileri doğrultusunda haftalık ders saatleri arttırılmalıdır.
5. Sosyal Bilgiler Müfredatı ve/veya ders kitapları hazırlanırken (güncellenirken) öğretmenlerin fikirlerine yer verilmelidir.

KAYNAKLAR

Akdağ, H. (2008), İlköğretim 6. ve 7. Sınıf Sosyal Bilgiler Öğretim Programının Öğretmen ve Öğrenci Açısından Uygulama Dönütleri (Konya İli Örneği).Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Arın, D. ve Deveci, H. (2008), “Sosyal Bilgiler Dersinde Güncel Olayların Kullanımının Öğrenci Başarısına ve Hatırd Tutma Düzeyine Etkisi”, Elektronik Journal of Social Sciences, 7,(26),170-185.

- Deveci. H. (2007), “Sosyal Bilgiler Dersinde Güncel Olayların Öğretimine İlişkin Öğretmen Görüşleri”, *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri* (417– 451).
- Doğanay, A. (2007), “Sosyal Bilgiler Eğitiminde Yeni Eğilimler”, III. Sosyal Bilgiler Eğitimi Kongresinde Yapılan Panel Konuşması, Adana.
- Erden, M. (Tarihsiz), *Sosyal Bilgiler Öğretimi*, Ankara: Alkım Kitapçılık Yayıncılık.
- Erden, M. (1996), *Sosyal Bilgiler Öğretimi*, 6. Baskı, Ankara: Alkım Yayınevi.
- Flyvbjerg, B. (2006). Five Misunderstandings about Case Study Research. *Qualitative Inquiry*, 12 (2), 219-245.
- Gültekin, M. (1999). Temel eğitim ikinci kademe için alternatif program modelleri. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları No: 1103.
- Karasar, N. (2005). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- MEB. (2005), *İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu*, (4- 5.sınıflar), Ankara: MEB Yayınevi.
- Öztürk, C. (2006), “Sosyal Bilgiler: Toplumsal Yaşama Disiplinler Arası Bir Bakış”, C.Öztürk (Editör), *Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi* (1.Baskı,21- 50), Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Paykoç, F.(1987), “Güncel Olaylarla Belirli Gün ve Haftaların Öğretimi”, Editör: B. Özer, *Sosyal Bilgiler Öğretimi* (45–56.), Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları, Eskişehir.
- Smith, M. J. (2003), “Why teach current events?”, 21 Şubat 2009 tarihinde <http://hdsia.org/does/hshb/49/hshb4921.asp> adresinden alınmıştır.
- Sönmez, V.(1998), *Sosyal Bilgiler Öğretimi ve Öğretmen Kılavuzu* (2. Baskı), Ankara: Anı Yayıncılık.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2006). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınevi.
- Yin, R. K. (1984). *Case Study Research: Design and Methods*. Newbury Park, CA.:Sage.
- Yücel, İ. H.(2003), “Bilim-teknoloji Politikaları ve 21.Yüzyılın Toplumunu.” 21 Nisan 2008 Tarihinde [http:// ekutup.dpt.gov.tr/bilim/](http://ekutup.dpt.gov.tr/bilim/) Adresinden Alınmıştır.